

ANALISIA



“Agur 78”ren kanpalekua kenduarazi zuen poliziak urriaren 12an Gasteizen.

“A por ellos”



Urko Apaolaza Avila

@urkoapaolaza

ARGAZKIA: ARRAN

Urriaren 7an Gasteizen Zaramagako bazterrak ezagutu genituen Argia Egunean, Martxoak 3 elkarteko lagunen eskutik. Langile auzo hartan duela 41 urte izandako sarraskiaren agertokiak bertatik bertara ikusi genituen; egun itxirik dagoen San Frantzisko eliza barruan ere izan ginen, Luis Llachen *Campanades a morts* entzunez orduko giro itogarria gure azalean sentitzeko. 1976an poliziak hango kristalak hautsi eta barruan zegoen milaka jende literalki gaseatu zuen.

Elizaren hormigoizko paretetan ikus-entzunezko sormen lana proiektatu zuten Martxoak 3koek: tiroz hildako bost langileen senideen orduko testigantza ikaragarria, txikitatik begi-ninian geratu zaizkigun argazki historikoak... eta audioak. Poliziari FM frekuentzia bidez atzemandako audio horiek askotan entzun ditugu, baina oraindira itzularazi gintuen detaile batez jabetu ginen: “...*Si hay gente a por ellos (...)* vamos a por ellos, cambio”.

Ezkilen hotsa Katalunian sumatzen den honetan, antzekotasun ugari daude duela lau hamarkada gertatutakoarekin. Gasteizen, erregimenarentzat arriskutsua zen mugimendu asanbleario bat zapaldu nahi izan zen eta herri oso bat atera zen kalera. Katalunian ere egungo

erregimena kinkan jarri du prozesu independentista transbertsal eta zabalak. Ez da kasualitatea 1976an hildako langileak agurtu zituzten Katedral Berriaren plaza okupatu izana Agur 78 ekimenak, “erregimena hausteko” lehen urrats bezala.

Fragak esan zuten: “Adibide triste honek balio dezala lezio gisa”. Martxoaren 3ko sarraskia erabaki politikoa izan zela baino azalpen gardenagorik... Poliziaren “a por ellos” edo “*carguen con todo*” bakoitzaren atzean –Iñigo Cabacas hil zuten gauean ertzain-buruak esan zuten bezala– agindu politikoak baitaude.

Human Rights Watch-ek ondorioztatu du urriaren 1eko Kataluniako autodeterminazio erreferendumean “gehiegizko indarra” erabili zela eta eskatu du 1.000 zauritu baino gehiago –batzuk oso larriak– eragin zituen poliziaren biolentziaren inguruko ikerketa independentea egiteko. Ez dakigu ikerketa egingo den, ezta inoiz erantzukizun politikorik argituko den ere.

Baliteke Rajoy eta Sáenz de Santamaría-ek etorkizunean amaitzea Fraga eta Martin Villak bezalaxe, euren justiziak babesturik. Baina Llachen kantak dioten bezala, herritar askoren oroimenak pertsegituko ditu heriotzan ere “arrazoia-ren hiltzaile” direnak.

EKONOMIAREN TALAIAN

Garoñak hor segitzen du



Juan Mari Arregi

Gasteiztik 40 kilometrora dagoen Garoñako zentral zaharkituak, 42 urteren ondoren ez du energia nuklear gehiago sortuko, Espainiako Gobernuak ixteko erabakia hartu baitu. Funtzionatzen segi zezala nahi zuen, baina horretara derrigortu dute herri mobilizazioek eta oposizio politikoak. Zentral nuklearraren itxierak, ordea, beste arazo larri batzuk sortuko ditu, eta horien aurrean hobe gencek erne ibiltzea. Zoritako zentrala eraisteko 20 urte beharko dira eta Vandellósekoak bikoitza beharko du. Adituen ustez Garoñarekin gauza bera egitea askoz gehiago kosta daiteke, bere diseinuaren ondorioz kutsatuago da goelako. Hortaz, Garoñaren arrisku erradiaktiboak hamarkadatan segituko du bizirik. Horregatik da hain beharrezkoa zentrala eraisteko plan bat martxan jartzea lehenbailehen.

Garoñaren itxierak ia 300 lanpostu zuzen deuseztatzea dakar. Gobernuak eta erakunde espainiar nahiz euskaldunek berehala heldu beharko liokete inguru hartako ekonomia berraktibatzeke plan bati, lanpostu alternatiboak sortu eta herritarrek migratzera derrihorturik egon ez daitezela.

Beste arazo bat, eta ez txikiagoa, hondakin erradiaktiboen manipulazio eta pilatzearekin dator. Garoñaren kasuan 500 tona metriko dira. Zer egingo dugu hondakin horiekin? Espainian egin nahi zuten hondakin erradioaktiboentzako biltegiaren proiektua geldirik dago eta materiala garraiatzea oso garestia da. Agian, zentraletan “behin-behineko” biltegiak irekitzeko tentazioa izan dezakete agintariek. Garoña itxiko dute eta ez du energia nuklearririk produzituko, baina herritarrentzat oso kutsagarria eta arriskutsua izan daitekeen hondakin erradioaktiboentzako biltegi bihurtu dezakete. Adi beraz, hau ez da amaitu. Garoñak hor segitzen du.